

WYROK
z dnia 22 stycznia 2013 r.
Sygn. akt SK 18/11*

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres – przewodniczący
Mirosław Granat – sprawozdawca
Wojciech Hermeliński
Andrzej Wróbel
Marek Zubik,

protokolant: Grażyna Szałygo,

po rozpoznaniu, z udziałem skarżącej oraz Sejmu, Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich, na rozprawie w dniu 22 stycznia 2013 r., skargi konstytucyjnej Magdaleny Zawieruchy o zbadanie zgodności:

art. 950 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

o r z e k a:

Art. 950 zdanie pierwsze ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070, z 2005 r. Nr 169, poz. 1417, z 2009 r. Nr 56, poz. 459 i Nr 178, poz. 1375, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654) umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

I

* Sentencja została ogłoszona dnia 30 stycznia 2013 r. w Dz. U. z 2013 r. poz. 142.

1. 26 kwietnia 2011 r. Magdalena Z. wniosła do Trybunału Konstytucyjnego skargę konstytucyjną o stwierdzenie niezgodności art. 950 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.), w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381; dalej: ustawa zmieniająca k.p.c. z 2011 r.) z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, ponieważ wyłącza on możliwość zaskarżenia czynności opisu i oszacowania w terminie tygodniowym od doręczenia dłużnikowi protokołu z tej czynności.

Skarga została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego: Skarżąca przed wyznaczonym przez komornika sądowego na 2 lipca 2010 r. terminem czynności opisu i oszacowania nieruchomości doznała urazu i dlatego od 1 do 7 lipca 2010 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim. Skarżąca dołożyła należytej staranności, aby poinformować komornika sądowego o zaistniałych okolicznościach. 1 lipca 2010 r. skarżąca przesłała do komornika sądowego informację o okolicznościach zdrowotnych wraz z kopią zwolnienia lekarskiego. 2 lipca 2010 r. skarżąca przebywała na terenie nieruchomości. Komornikowi okazała ponownie zwolnienie. Komornik dokonał weryfikacji zaświadczenia lekarskiego i oświadczył, że skarżąca nie musi brać udziału w czynnościach. Komornik nie udzielił informacji o zakończeniu czynności opisu i oszacowania. Wobec tego skarżąca była przekonana, że komornik odstąpił od zakończenia czynności opisu i oszacowania we wskazanym terminie. 19 lipca 2010 r. skarżąca otrzymała od komornika sądowego pismo oznaczone jako przekazanie odpisu protokołu i oszacowania nieruchomości oraz operat szacunkowy. 26 lipca 2010 r. złożyła do Sądu Rejonowego w Żyrardowie skargę na opis i oszacowanie wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu ich zaskarżenia. Dokonała tej czynności w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma przez komornika sądowego.

Sąd Rejonowy w Żyrardowie postanowieniem z 27 października 2010 r., sygn. akt 1835/10, doręczonym 2 listopada 2010 r. odrzucił skargę na opis i oszacowanie oraz oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Przyczyną odrzucenia skargi było wniesienie jej po upływie terminu określonego w art. 767³ k.p.c. oraz nieuwzględnienie w postanowieniu z 9 września 2010 r. wniosku o przywrócenie terminu wniesienia skargi.

Postanowieniem z 9 września 2010 r. (sygn. akt 1835/10) Sąd Rejonowy w Żyrardowie oddalił wniosek skarżącej o przywrócenie terminu wniesienia skargi na opis i oszacowanie, wniesiony wraz ze skargą na opis i oszacowanie 26 lipca 2010 r.

Skarżąca wniosła o zmianę postanowienia z 27 października 2010 r. przez orzeczenie o przywróceniu terminu wniesienia skargi na opis i oszacowanie i przyjęciu skargi do rozpoznania, a także przez uwzględnienie wniosku o ustanowienie zabezpieczenia w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Wniosła też o rozpoznanie postanowienia Sądu Rejonowego w Żyrardowie z 9 września 2010 r. (sygn. akt 1835/10) w sprawie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu wniesienia skargi na opis i oszacowanie. Zaskarżonemu postanowieniu z 9 września 2010 r. skarżąca zarzuciła bezpodstawne przyjęcie, że do uchybienia terminowi wniesienia skargi na opis i oszacowanie doszło z winy skarżącej.

Skarżąca podniosła, że Sąd Rejonowy w Żyrardowie błędnie przyjął, że została ona pouczone o przysługującej jej skardze na opis i oszacowanie, wskazując, iż „zawiadomienie wraz z pouczeniem dłużniczka otrzymała 12 listopada 2007 r.”

W stosunku do protokołów opisu i oszacowania, w których komornik sądowy zaznaczył niemający miejsca fakt pouczenia o przysługującej skardze, skarżąca podkreślała naruszenie § 131 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników.

Za wadliwym zakończeniem czynności opisu i oszacowania, potwierdzonym protokołami z czynności przemawiało to, że oba protokoły dokumentują czynności opisu

dokonane w tym samym dniu, tj. 2 lipca 2010 r., o tej samej godzinie 11.15, przez te same osoby jednocześnie obecne na dwóch nieruchomościach oddalonych od siebie o ok. 1,5 km, a uczestniczące w ich dokonaniu, tj. komornika sądowego, w obecności biegłego sądowego oraz podpisanego na protokole uczestnika czynności asesora komorniczego.

Sąd Okręgowy w Płocku nie wziął pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, czemu dał wyraz także w pominięciu odniesienia się do nich w uzasadnieniu postanowienia z 13 stycznia 2011 r. doręzonego wraz z uzasadnieniem skarżącej 24 lutego 2011 r.

Zdaniem skarżącej, w konsekwencji przedstawionego stanu faktycznego oraz wykładni art. 950 k.p.c., utraciła ona możliwość zaskarżenia wadliwie dokonanej czynności opisu i oszacowania. To pozbawiło ją ochrony prawnej, w szczególności możliwości zaskarżenia szeregu nieprawidłowości w przeprowadzeniu czynności opisu i oszacowania.

Skarżąca wskazała, że art. 950 k.p.c. i jego wykładnia dotycząca tego, od jakiego momentu należy liczyć termin zaskarżenia czynności komornika w postaci opisu i oszacowania, naruszają jej konstytucyjne prawa i wolności. Zgodnie z art. 950 k.p.c., termin zaskarżenia opisu i oszacowania liczył się od dnia jego ukończenia. Strony postępowania o zakończeniu opisu i oszacowaniu dowiadywały się zwykle w sposób przypadkowy. Nie mogły więc w ustawowym terminie zaskarżyć tej czynności komornika.

Skarżąca wskazała też na praktykę, że strony postępowania egzekucyjnego dowiadują się o zakończeniu czynności z doręzonego im protokołu opisu i oszacowania. Nie jest jasna podstawa doręczenia stronom takiego protokołu. Zakończenie opisu i oszacowania jest traktowane jako odrębna czynność komornika, o której zawiadomienie następuje w trybie art. 763 k.p.c. Interpretacja zakładająca obowiązek zawiadomienia o zakończeniu opisu i oszacowania przez doręczenie protokołu opisu i oszacowania nie pozwala jednak stronom skutecznie zaskarżyć czynności. Informacja o czynności dociera do zainteresowanych po upływie terminu, którego początek biegu wyznaczony jest przez art. 950 k.p.c.

Zdaniem skarżącej, zarówno z art. 763, jak i z art. 945 § 1 k.p.c. trudno wywieść nakaz zawiadomienia strony o zakończeniu opisu i oszacowania. Strona jest zawiadamiana na podstawie art. 945 §1 k.p.c. jedynie o rozpoczęciu tej czynności. W konsekwencji strona dowiaduje się o zakończeniu opisu i oszacowania z reguły po jego dokonaniu. Zatem strona postępowania albo nic nie wie o zakończeniu opisu i oszacowania, albo dowiaduje się o nim po upływie terminu określonego w art. 950 k.p.c. To sprawia, że strona traci możliwość poddania kontroli sądowej prawidłowości tej czynności.

Skarżąca wskazała, że postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku z 13 stycznia 2011 r. narusza jej prawa i wolności w ten sposób, że zamknęło drogę do sądowej kontroli działań komornika, a zatem pozbawiło ją prawa do sądu.

Jako podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, skarżąca podała art. 950 k.p.c. Z tego przepisu sąd ostatecznie wywiódł normę prawną, która zamknęła skarżącej drogę do sądu.

Według skarżącej, na gruncie art. 950 k.p.c. można w sposób arbitralny określić moment zakończenia czynności opisu i oszacowania, a to narusza jej konstytucyjne prawa. Skarżony przepis wyłącza spod kontroli sądowej te wypadki, w których strona z uwagi na brak wiedzy o momencie podpisania protokołu z czynności opisu i oszacowania przez komornika traci w następstwie upływu terminu określonego w art. 950 k.p.c. uprawnienie do zaskarżenia tej czynności, przez co naruszone zostają jej interesy majątkowe. Art. 950 k.p.c. wyłącza możliwość zaskarżenia czynności opisu i oszacowania w terminie tygodniowym od doręczenia dłużnikowi protokołu z tej czynności.

Bieg terminu wniesienia skargi na czynności komornika nie musi być dla strony jawny i dopuszcza element przypadkowości. Tym samym zostaje naruszona zasada równości wobec prawa. Strona, która otrzymała wiadomość o rozpoczęciu biegu terminu zaskarżenia mogła skorzystać z prawa do sądu, a strona, która takiej wiadomości nie otrzymała, nie miała takiej możliwości.

2. 30 listopada 2011 r. stanowisko w sprawie zajął Rzecznik Praw Obywatelskich, który zgłosił udział w postępowaniu 23 września 2011 r. Wniósł o stwierdzenie, że art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 oraz w związku z zasadą poprawnej legislacji (art. 2 Konstytucji).

2.1. Rzecznik sprecyzował, że chodzi o niekonstytucyjność art. 950 zdanie pierwsze k.p.c., które było podstawą rozstrzygnięcia w sprawie Magdaleny Z. Istota zarzutu w sprawie sprowadza się do tego, że niewłaściwe sformułowanie normy prawnej, określającej początek biegu terminu wniesienia skargi na opis i oszacowanie nieruchomości, stanowi przeszkodę w dostępie strony do sądu. Przepis ten prowadzi do sytuacji, w których strona nie uzyskuje informacji o tym, że termin wniesienia środka zaskarżenia rozpoczął bieg. Ta kwestia wywiera wpływ na realizację gwarancji wynikających z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji na etapie postępowania egzekucyjnego.

2.2. RPO uzasadnił powołanie jako wzorca kontroli art. 2 Konstytucji. Wskazał, że Trybunał dopuszcza, aby podmiot wnoszący skargę konstytucyjną powołał się na art. 2 Konstytucji, jeśli służy to doprecyzowaniu zarzutów skargi, dotyczących naruszenia praw i wolności obywatelskich.

2.3. Uczestnicy postępowania nie są zawiadamiani o poszczególnych czynnościach wyceny i opisu. Stronom postępowania nie jest też znany dokładny moment ukończenia opisu i oszacowania. Jest to czynność, która jednak ma znaczenie procesowe. Od zakończenia opisu i oszacowania liczy się termin dokonania czynności procesowej.

Ustawodawca określił początek biegu terminu zaskarżenia opisu i oszacowania jako moment zakończenia opisu i oszacowania. Zależy on od faktu, o którym strony nie są zawiadamiane. Strony postępowania o dniu zakończenia opisu i oszacowania dowiadują się zwykle w sposób przypadkowy, bardzo często nie mogą więc w ustawowym terminie zaskarżyć czynności komornika. Niekiedy strona postępowania dowiaduje się o zakończeniu opisu i oszacowania w sposób oficjalny, gdyż doręczany jest jej protokół opisu i oszacowania nieruchomości. Nie jest jednak jasna podstawa doręczenia stronom takiego protokołu.

Rzecznik Praw Obywatelskich, odwołując się do orzecznictwa TK i ETPC, wskazał, że prawo do sądu obejmuje także prawo do wykonania wyroku sądowego w postępowaniu egzekucyjnym.

Po prawomocnym zakończeniu opisu i oszacowania strony nie mogą kwestionować przyjętej przez komornika wyceny nieruchomości. Cywilnoprawna egzekucja z nieruchomości dotyczy praw majątkowych obu stron postępowania egzekucyjnego: prawa własności dłużnika oraz prawa majątkowego przysługującego wierzycielowi w postaci wierzytelności. Prawa te objęte są gwarancjami przewidzianymi przez art. 64 Konstytucji.

Ustawodawca, przyjmując wadliwą konstrukcję prawną w art. 950 k.p.c., uniemożliwił stronie zaskarżenie opisu i oszacowania. Art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. nie zapewnia stronie, że dowie się ona o początku biegu terminu wniesienia skargi. Moment ten ma charakter abstrakcyjny, niezależny od działań strony lub posiadanych przez nią

informacji. Jest to regulacja wyjątkowa na tle kodeksu postępowania cywilnego, który początek biegu terminu zaskarżenia uzależnia od możliwości uzyskania przez stronę informacji o treści i motywach orzeczenia bądź treści czynności (por. art. 767 § 4, art. 357 i art. 369 k.p.c.).

Wprowadzając art. 950 zdanie pierwsze k.p.c., ustawodawca uwzględnił okoliczność, że opis i oszacowanie nieruchomości jest czynnością rozciągniętą w czasie i rzadko kiedy można mówić o jednym „dniu czynności”. Jednak ani art. 950, ani też żaden inny przepis k.p.c., nie gwarantuje stronie, że dowie się ona o dniu zakończenia opisu i oszacowania nieruchomości. W ten sposób ustawodawca nie realizuje założonego celu: nie gwarantuje stronie możliwości terminowego wniesienia środka zaskarżenia. To narusza zasadę poprawnej legislacji, w aspekcie braku adekwatności regulacji do zakładanego celu.

Ustawodawca, który konstruuje normę prawną o charakterze procesowym, powinien mieć na względzie zasadę rządzącą procesem cywilnym, w tym także zasadę, iż strony mogą aktywnie uczestniczyć w postępowaniu oraz kształtować jego przebieg przez wnoszenie środków zaskarżenia. Zasada ta powinna być realizowana konsekwentnie: skoro w określonej sytuacji środek zaskarżenia przysługuje, to norma ustawowa powinna zapewniać stronom realną możliwość jego użycia. Jeśli ustawa z jednej strony przyznaje uprawnienie, z drugiej – nadmiernie utrudnia jego realizację, to jest nieadekwatna do zakładanego celu, a zatem: nieracjonalna.

2.4. RPO podniósł, że w sprawie może pojawić się problem utraty mocy obowiązującej przez kwestionowaną normę. Ustawa zmieniająca k.p.c. z 2011 r. w art. 1 pkt 111 wprowadza nową regulację art. 945 § 4 k.p.c., zgodnie z którą jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, komornik o ukończeniu opisu i oszacowania zawiadomi znanych mu uczestników oraz dokona obwieszczenia stosownie do § 2. Nowe brzmienie art. 950 k.p.c. (art. 1 pkt 113 ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r.), przedłuża termin wniesienia skargi na opis i oszacowanie nieruchomości do dwóch tygodni; zawiera normę, zgodnie z którą jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, termin zaskarżenia liczy się od dnia doręczenia uczestnikowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 945 § 4, a dla uczestników, którym nie doręczono zawiadomienia, od dnia obwieszczenia o ukończeniu.

Nowe rozwiązania, przewidziane przez art. 945 § 4 k.p.c. oraz art. 950 k.p.c., weszły w życie 3 maja 2012 r., po upływie 6 miesięcy od ogłoszenia ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r. (art. 11 tej ustawy). Orzekanie przez Trybunał po tym dniu musi się wiązać z rozważeniem treści art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK).

Rzecznik wskazał, że dotychczasowa regulacja art. 950 k.p.c. będzie w dalszym ciągu stosowana. Zgodnie z art. 9 ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r. zasadą jest, że jej przepisy stosuje się wyłącznie do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie.

3. Pismem z 6 lutego 2012 r., Prokurator Generalny wniósł o stwierdzenie, że art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. W pozostałym zakresie postępowanie podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

3.1. Prokurator podkreślił, że w niniejszej sprawie także po 2 maja 2012 r. będzie stosowany art. 950 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r.

3.2. Analizując wzorce kontroli w niniejszej sprawie, Prokurator przypomniał, że w prawie do sądu mieści się prawo do wykonania prawomocnego orzeczenia sądowego w postępowaniu egzekucyjnym. Opis i oszacowanie nieruchomości jest kolejnym, po jej zajęciu, etapem postępowania egzekucyjnego w sprawie egzekucji z nieruchomości. Sprawa wynikająca ze skargi na czynności komornika sądowego jest sprawą egzekucyjną. Dotyczy to także sprawy wynikającej ze skargi na opis i oszacowanie nieruchomości.

Problem skarżenia opisu i oszacowania nieruchomości, a tym samym uruchomienia sądowej kontroli prawidłowości dokonania tej czynności przez komornika, mieści się w przyjętym w art. 45 ust. 1 Konstytucji rozumieniu pojęcia sprawa. Opis i oszacowanie nieruchomości w toku egzekucji z nieruchomości ma istotny wpływ na sytuację majątkową zarówno dłużnika, jak i wierzyciela. Rozstrzygnięcie sądu o skardze na tę czynność jest orzeczeniem o prawach majątkowych tych podmiotów. Prokurator stwierdził, że art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji są adekwatnymi wzorcami kontroli w rozpoznawanej sprawie.

Prokurator Generalny przyjął, że zawiadomienie, o którym mowa w art. 945 § 1 k.p.c., dotyczy rozpoczęcia czynności opisu i oszacowania i nie obejmuje jej ukończenia. Ze względów praktycznych trudno byłoby bowiem określić termin zakończenia, w chwili rozpoczynania tej czynności. Protokół opisu i oszacowania, którego sporządzenie i podpisanie traktowane jest jako ukończenie tej czynności, ma charakter kwalifikowany, ponieważ ustawodawca wyraźnie wyodrębnił go spośród innych protokołów dokumentujących przebieg czynności egzekucyjnych.

Z kontekstu normatywnego kwestionowanej regulacji wynika, że ustawodawca w sposób szczególny traktuje sporządzenie protokołu opisu i oszacowania, będącego aktem ukończenia tej czynności, ale nie nałożył na komornika obowiązku powiadomienia o tym uczestnika postępowania egzekucyjnego, choć przyznał prawo do jej zaskarżenia. Obowiązku tego nie można wyinterpretować z art. 763 k.p.c. To znaczy, że komornik nie informuje o przeprowadzonej czynności, jeżeli strona była o niej zawiadomiona. Nie ma wówczas znaczenia czy w niej uczestniczy lub, mimo braku zawiadomienia, była obecna przy tej czynności. Brak jest zatem podstaw do zastosowania tej regulacji w sytuacji, gdy strona została zawiadomiona o terminie rozpoczęcia opisu i oszacowania.

3.3. Przepisy k.p.c. nie gwarantują podmiotom uprawnionym do wniesienia skargi na opis i oszacowanie uzyskania informacji o ukończeniu tej czynności, a tym samym informacji, od kiedy biegnie termin jej zaskarżenia.

Przyjęte w art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. rozwiązanie jest niespójne z regulacjami k.p.c. Kwestionowana regulacja nie gwarantuje w dostatecznym stopniu uczestnikom postępowania egzekucyjnego możliwości ustalenia daty rozpoczęcia biegu terminu zaskarżenia opisu i oszacowania nieruchomości, w szczególności w sytuacji, gdy opis i oszacowanie nie zostały zakończone w terminie wskazanym w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 945 § 1 k.p.c. Utrudnione jest więc skierowanie w ustawowym terminie skargi na tę czynność do sądu.

Ograniczenie możliwości realizacji tego uprawnienia jest szczególnie widoczne, jeśli uwzględni się to, że do zweryfikowania przez uczestnika postępowania egzekucyjnego prawidłowości działań lub zaniechań komornika przy opisie i oszacowaniu konieczne jest zapoznanie się przez niego z przebiegiem tej czynności oraz poczynionymi w niej ustaleniami dotyczącymi stanu faktycznego i prawnego nieruchomości. Jest to możliwe dopiero po jej ukończeniu, tj. sporządzeniu i podpisaniu przez komornika protokołu opisu i oszacowania, o którym uczestnik, uprawniony do wniesienia skargi na tę czynność, nie jest zawiadamiany.

Nawet przyjęcie, że komornik ma obowiązek doręczenia uczestnikom postępowania protokołu opisu i oszacowania, nie gwarantuje możliwości skutecznego zaskarżenia tej czynności do sądu. Z uwagi na sposób określenia w art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. początku biegu terminu wniesienia skargi, protokół doręczany jest uczestnikom – z reguły – już po upływie tego terminu (jak miało to miejsce w sprawie, na tle której wniesiona została skarga konstytucyjna). Brak jest podstawy do przyjęcia, że termin zaskarżenia opisu i oszacowania może być liczony od daty doręczenia protokołu dotyczącego tej czynności.

3.4. Wprowadzając art. 767 § 1 k.p.c., ustawodawca miał na celu zapewnienie stronom środka prawnego, pozwalającego na uruchomienie sądowej kontroli czynności przeprowadzonych przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym, a co za tym idzie zapewnienie ochrony praw stron, uczestników postępowania egzekucyjnego lub osób trzecich przed działaniami komornika naruszającymi te prawa. Uprawnienie do wniesienia skargi ma więc charakter gwarancyjny.

Kwestionowana regulacja nie zamyka formalnie drogi zaskarżenia do sądu opisu i oszacowania nieruchomości przez komornika, ale nadmiernie utrudnia możliwość wniesienia skargi na tę czynność w przewidzianym ustawowo terminie.

Zapewnienie możliwości sądowej kontroli prawidłowości opisu i oszacowania nieruchomości pozwala zatem na realizację przez uczestników tej czynności egzekucyjnej prawa do ochrony ich praw majątkowych. W tym kontekście zasadne jest uznanie, że kwestionowana regulacja, prowadząc do nadmiernego ograniczenia uprawnienia do złożenia przez uczestnika postępowania skargi do sądu na czynności komornika dotyczącej opisu i oszacowania, narusza nie tylko konstytucyjnie gwarantowane prawo dostępu jednostki do sądu, ale także zakaz zamykania przez ustawę drogi sądowej dochodzenia przez jednostkę jej konstytucyjnych praw, przewidziany w art. 77 ust. 2 Konstytucji.

4. W piśmie z 20 marca 2012 r. Marszałek Sejmu zajął stanowisko, że art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. Ponadto wniósł o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku, oraz o pozostawienie bez rozpoznania wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich, ze względu na to, że rozszerza zakres skargi konstytucyjnej.

Marszałek zauważył, że pismo RPO wyznacza nową relację między przedmiotem a wzorcami kontroli w stosunku do wskazanej przez autora skargi konstytucyjnej. Rzecznik, omawiając naruszenie prawa do sądu, wskazał, że przysługujące skarżącej prawo dostępu do sądu zostało naruszone przez niezachowanie reguł rzetelnej legislacji do unormowania terminu wniesienia skargi na opis i oszacowanie. W skardze konstytucyjnej zaś wątek dotyczący zasad poprawnej legislacji w ogóle nie był podnoszony.

4.1. Argumenty Rzecznika, sformułowane na gruncie art. 2 Konstytucji, wiążą się ze wskazaną przez niego podstawą kontroli konstytucyjności oraz stanowią nowość w stosunku do uzasadnienia skargi konstytucyjnej. RPO sformułował na podstawie przywołanego przez siebie wzorca kontroli nowe argumenty, które nie były przedstawiane przez skarżącą. Marszałek wniósł więc o pozostawienie bez rozpoznania wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich ze względu na to, że rozszerza zakres skargi konstytucyjnej.

Marszałek odnotował zmianę treści art. 950 k.p.c., która weszła w życie 3 maja 2012 r. Podkreślił, że zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r., przepisy tej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po jej wejściu w życie. Kwestionowana

regulacja zachowa moc obowiązującą, w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK, także po wejściu w życie ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r.

4.2. Ustawodawca przyznał prawo skarżenia czynności opisu i oszacowania, ale nie nałożył na komornika obowiązku powiadomienia o tym uczestnika postępowania. Przepisy ogólne nie gwarantują takiej możliwości. Kwestionowana regulacja nie gwarantuje w dostatecznym stopniu możliwości ustalenia dnia rozpoczęcia biegu terminu zaskarżenia odpowiednich czynności komornika, w szczególności gdy nie zostały one zakończone w terminie wskazanym w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 945 § 1 k.p.c.

4.3. Zachowanie ustawowego terminu wniesienia skargi jest utrudnione, a w niektórych wypadkach niemożliwe. W doktrynie prawnej podkreśla się, że opis i oszacowanie stanowią jedną czynność postępowania egzekucyjnego, a skarga powinna zostać złożona w terminie tygodniowym od jej ukończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tej czynności komornik dopuścił się uchybień. Dopiero zweryfikowanie przez uczestnika postępowania prawidłowości działania lub zaniechania komornika może dawać asumpt do podjęcia decyzji o ich ewentualnym zaskarżeniu. Weryfikacja jest z kolei możliwa dopiero po ukończeniu czynności, czyli sporządzeniu i podpisaniu protokołu. W tym zakresie kwestionowana regulacja ma charakter wyjątkowy na tle innych unormowań zawartych w kodeksie postępowania cywilnego, dotyczących określania początku biegu terminu złożenia środków odwoławczych od orzeczeń bądź czynności, które to odwołania są warunkowane pozyskaniem odpowiednich informacji co do czynności mających być przedmiotem zaskarżenia.

Kwestionowana regulacja nadmiernie ogranicza uprawnienia uczestników postępowania egzekucyjnego do zaskarżania, przez co narusza prawo dostępu do sądu oraz łamie zakaz zamykania drogi sądowej.

II

Na rozprawie uczestnicy postępowania podtrzymali swoje stanowiska dotyczące niezgodności kwestionowanej regulacji z przywołanymi wzorcami kontroli.

Pełnomocnik skarżącej doprecyzował, że norma, którą kwestionuje, wynika nie z całego art. 950 k.p.c., ale z jego zdania pierwszego.

Przedstawiciel RPO wskazał, że skarżony przepis był podstawą wielu skarg wnoszonych do Rzecznika Praw Obywatelskich. Redakcja przepisu sprzed nowelizacji w 2011 r. uniemożliwiała ustalenie, czy czynność opisu i oszacowania zostanie zakończona w dniu wskazanym w zawiadomieniu komornika. Rzecznik z aprobatą wypowiedział się o dokonanej zmianie tego przepisu. Wskazał zarazem, że w jego ocenie, nie jest wykluczone, że instytucja ustanowiona w art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. powinna być jeszcze poprawiona przez ustawodawcę.

III

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Dopuszczalność skargi konstytucyjnej ze względu na zmianę treści art. 950 kodeksu postępowania cywilnego.

Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381; dalej: ustawa zmieniająca k.p.c. z 2011 r.), zmieniono brzmienie art. 950 ustawy z dnia 17 listopada

1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr, 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.). Ustawa zmieniająca k.p.c. z 2011 r. weszła w życie 3 maja 2012 r.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r., jej przepisy stosuje się do postępowań wszczętych po wejściu w życie tej ustawy. W niniejszej sprawie miał zastosowanie art. 950 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r. Przepis, którego konstytucyjność została zakwestionowana w pytaniu prawnym, wniosku lub skardze konstytucyjnej, zachowuje bowiem moc obowiązującą w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK) dopóty, dopóki na jego podstawie są lub mogą być podejmowane indywidualne akty stosowania prawa. Kwestionowana w skardze konstytucyjnej regulacja zachowała moc obowiązującą, w rozumieniu art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK, po wejściu w życie ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r. Trybunał Konstytucyjny dokonał zatem merytorycznej analizy niniejszej skargi konstytucyjnej, gdyż pozostałe przesłanki jej wniesienia są zachowane.

2. Przedmiot kontroli.

Skarżąca zakwestionowała art. 950 k.p.c. w brzmieniu sprzed 3 maja 2012 r. Zgodnie z tym przepisem, termin zaskarżenia opisu i oszacowania liczy się od dnia jego ukończenia. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

Regulacja ta określiła bieg terminu zaskarżenia opisu i oszacowania. W zdaniu drugim przewiduje zaskarżenie postanowienia sądu. Środkiem zaskarżenia jest tu skarga na czynności komornika oraz zażalenie na postanowienie sądu wydane w wyniku rozpoznania skargi.

Tygodniowy termin złożenia skargi liczy się od dnia zakończenia opisu i oszacowania, niezależnie od momentu, w którym według skarżącego doszło do uchybienia. Przez ukończenie opisu i oszacowania należy rozumieć sporządzenie i podpisanie protokołu opisu i oszacowania. Panuje jednak rozbieżność co do sposobu powiadamiania uczestników o sporządzeniu opisu i oszacowania. Nasuwa to wątpliwości co do początku biegu terminu wniesienia zaskarżenia.

Wątpliwość ta została usunięta ustawą zmieniającą k.p.c. z 2011 r. Ustawodawca w art. 1 pkt 111 tej ustawy wprowadził nową redakcję art. 945 § 4 k.p.c., zgodnie z którą jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, komornik o ukończeniu opisu i oszacowania zawiadomi znanych mu uczestników oraz dokona obwieszczenia stosownie do § 2. Nowe brzmienie art. 950 k.p.c. (art. 1 pkt 113 ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r.) wydłużyło termin wniesienia skargi na opis i oszacowanie nieruchomości do dwóch tygodni. Z przepisu tego wynika, że jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, termin zaskarżenia liczy się od dnia doręczenia uczestnikowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 945 § 4 k.p.c., a dla uczestników, którym nie doręczono zawiadomienia, od dnia obwieszczenia o ukończeniu.

Z uzasadnienia projektu ustawy zmieniającej k.p.c. z 2011 r. wynikało, że nowa regulacja miała nałożyć na komornika obowiązek zawiadomienia znanych mu uczestników o zakończeniu opisu i oszacowania, jeżeli nie zakończono opisu i oszacowania w terminie wskazanym w zawiadomieniu o jego przeprowadzeniu. Rozwiązanie to miało umożliwić uczestnikom postępowania obronę ich praw w związku z dokonanym opisem i oszacowaniem zajętej nieruchomości. Brak obowiązku powiadamienia utrudniał bowiem osobom zainteresowanym zapoznanie się z opisem i jego zaskarżenie. W związku z przyjętym przez projekt nowelizacji rozwiązaniem uregulowano sposób obliczania początku biegu terminu zaskarżenia opisu i oszacowania w sposób dostosowany do nowych rozwiązań. Ze względu na to, że opis i oszacowanie często jest aktem obszernym i

skomplikowanym, w celu zapewnienia możliwości zapoznania się uczestników z tym dokumentem i jego zaskarżeniem, w projekcie przewidziano wydłużenie terminu jego zaskarżenia do dwóch tygodni. Uregulowano też sposób dokonania opisu i oszacowania w wypadku prowadzenia egzekucji wobec kilku nieruchomości dłużnika wpisanych do oddzielnych ksiąg wieczystych lub w których prowadzone są oddzielne zbiory dokumentów. Ma to na celu lepsze poinformowanie potencjalnych nabywców o przedmiocie sprzedaży (por. druk sejmowy nr 4332, VI kadencja).

Według Trybunału Konstytucyjnego zmiana przepisów o opisie i oszacowaniu pokazuje, że podniesiony w skardze konstytucyjnej problem konstytucyjny nie był bezzasadny. Jednak skoro do sytuacji skarżącej ma zastosowanie dawne brzmienie art. 950 k.p.c., Trybunał musiał dokonać oceny jego zgodności z Konstytucją.

Przedmiotem kontroli Trybunał Konstytucyjny uczynił art. 950 zdanie pierwsze k.p.c., gdyż z tej regulacji wynika norma, która była podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie skarżącej. W pozostałym zakresie postępowanie zostało umorzone.

3. Kontekst normatywny art. 950 k.p.c. przed 3 maja 2012 r.

Opis i oszacowanie jest drugim etapem egzekucji z nieruchomości. Dokonuje się ich w celu dokładnego określenia przedmiotu egzekucji. Instytucja ta służy ustaleniu obszaru nieruchomości, jej części składowych i przynależności oraz praw związanych z własnością nieruchomości. Przez opis i oszacowanie ustalone zostają prawa obciążające nieruchomość. Prawa te, niewygasające wskutek przysądzenia własności, powodują zmniejszenie jej wartości. To zaś wpływa na ostateczną cenę sprzedaży. Opis i oszacowanie pozwalają też ustalić krąg osób, które powinny być uczestnikami postępowania jako osoby zainteresowane wynikiem egzekucji.

Komornik przystępuje do opisu i oszacowania na wniosek wierzyciela lub innego podmiotu. W sprawach wszczętych z urzędu lub na żądanie uprawnionego organu (por. art. 796 § 2 i 3 k.p.c.) wniosek nie jest konieczny do podjęcia czynności opisu i oszacowania.

Brak wniosku o dokonanie opisu i oszacowania w ciągu roku od zajęcia nieruchomości powoduje umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy prawa (zob. szerzej ar. 942-951 k.p.c. oraz H. Pietrzykowski, *Postępowanie egzekucyjne*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, red. T. Ereciński, Warszawa 2012, s. 532-545).

Opisu i oszacowania dokonuje komornik. Zaskarżenie tej czynności polega na złożeniu skargi na czynności komornika. Zmiana z 16 września 2011 r. doprecyzowała tę regulację. Zgodnie z obecnym stanem prawnym termin zaskarżenia opisu i oszacowania wynosi dwa tygodnie i liczy się od dnia jego ukończenia. Jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, termin zaskarżenia liczy się od dnia doręczenia uczestnikowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 945 § 4, a dla uczestników, którym nie doręczono zawiadomienia, od dnia obwieszczenia o ukończeniu.

Początek biegu terminu złożenia skargi liczy się od ukończenia opisu i oszacowania. W związku z tym nie ma potrzeby powiadamiania uczestników postępowania egzekucyjnego o ukończeniu opisu i oszacowania. Jeśli komornik prawidłowo zawiadomił ich o terminie tych czynności, to dla uczestników nieobecnych przy opisie i oszacowaniu termin złożenia skargi rozpoczyna się od chwili podpisania przez komornika protokołu opisu i oszacowania nieruchomości. Jeżeli opis i oszacowanie nie zostały ukończone w terminie podanym w zawiadomieniu, komornik o ukończeniu opisu i oszacowania ma zawiadomić znanych mu uczestników i dokonać obwieszczenia na podstawie art. 945 § 2 k.p.c. To wskazuje na początek biegu terminu wniesienia zaskarżenia.

4. Problem konstytucyjny.

Zarzut skarżącej wobec art. 950 k.p.c. w brzmieniu sprzed 3 maja 2012 r. polega na tym, że przepis ten jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, ponieważ wyłącza możliwość zaskarżenia czynności opisu i oszacowania w terminie tygodniowym od doręczenia dłużnikowi protokołu z tej czynności.

Naruszenie konstytucyjnych praw skarżącej ma polegać na tym, że na gruncie art. 950 k.p.c. można w sposób arbitralny określić moment zakończenia czynności komornika w postaci opisu i oszacowania w ramach jego wykładni. Zaskarżony przepis wyłącza spod kontroli sądowej te wypadki, gdy strona z uwagi na brak wiedzy o momencie podpisania protokołu z czynności opisu i oszacowania przez komornika traci w następstwie upływu terminu określonego w art. 950 k.p.c. uprawnienie do zaskarżenia tej czynności, przez co naruszone zostają jej interesy majątkowe. Zatem, mimo formalnej możliwości skarżenia czynności komornika, nie istnieją gwarancje, by zrealizować to prawo. Treść przepisu powoduje, że zaskarżenie będzie nieskuteczne ze względu na uchybienie terminowi.

5. Wzorce kontroli.

Wzorcami wskazanymi przez skarżącą są art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. Zakres przedmiotowy gwarancji określonych w art. 45 ust. 1 Konstytucji wyznacza pojęcie sprawy. Z Konstytucji i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że sprawa dotyczy tych sytuacji, w których pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu w relacji z innymi podmiotami równorzędnymi albo w relacji z władzą publiczną (por. wyroki z: 10 maja 2000 r., sygn. K 21/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 109; 24 października 2007 r., sygn. SK 7/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108; 27 maja 2008 r., sygn. SK 57/06, OTK ZU nr 4/A/2008, poz. 63, 12 lipca 2011, sygn. K 29/09, OTK ZU nr 6/A/2011, poz. 54). Skierowanie sprawy do sądu wiąże się z wymierzaniem sprawiedliwości. Orzekanie w sprawie jest zatem rozstrzygnięciem o prawach lub obowiązkach jakiegoś podmiotu na podstawie norm prawnych.

W świetle Konstytucji istnieje domniemanie drogi sądowej. Ograniczenia w tym zakresie są dopuszczalne, ale muszą spełniać wymogi zasady proporcjonalności określone w art. 31 ust. 3 Konstytucji. Znaczenie ma tu także art. 77 ust. 2 Konstytucji, który zakazuje zamykania drogi sądowej. To znaczy, że nie można tworzyć przepisów, które zamykałyby drogę sądową dochodzenia naruszonych wolności i praw (por. wyrok z 13 maja 2002 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 31).

Art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji są ze sobą związane w taki sposób, że art. 77 ust. 2 jest środkiem ochrony przed ingerencją w podmiotowe prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

W prawie do sądu mieści się prawo do wykonania prawomocnego orzeczenia sądowego w postępowaniu egzekucyjnym (por. wyrok z 4 listopada 2010 r., sygn. K 19/06, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 96). Sprawa tocząca się na skutek skargi na czynności komornika jest sprawą egzekucyjną. Sprawa wynikająca ze skargi na opis i oszacowanie nieruchomości może być zatem rozpatrywana ze względu na art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Opis i oszacowanie nieruchomości w toku egzekucji z nieruchomości ma wpływ na sytuację majątkową dłużnika i wierzyciela. Rozstrzygnięcie sądu w sprawie skargi na tę czynność jest orzeczeniem o prawach majątkowych wynikających z Konstytucji, co do których nie można zamykać drogi sądowej. Obydwa te przepisy są adekwatnymi wzorcami kontroli.

6. Ocena zgodności.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zaskarżenie opisu i oszacowania nieruchomości, a tym samym uruchomienia sądowej kontroli prawidłowości dokonania tej

czynności przez komornika, mieści się w przyjętym w art. 45 ust. 1 Konstytucji rozumieniu pojęcia sprawy. Opis i oszacowanie nieruchomości w toku egzekucji z nieruchomości ma istotny wpływ na sytuację majątkową dłużnika i wierzyciela. Rozstrzygnięcie sądu w sprawie skargi na tę czynność jest orzeczeniem o prawach majątkowych tych podmiotów.

Trybunał zwrócił uwagę, że ani z art. 763, ani z art. 945 § 1 k.p.c. nie można było wywieść nakazu zawiadomienia strony o zakończeniu opisu i oszacowania. Strona była zawiadamiana tylko o rozpoczęciu tej czynności. To sprawiało, że strona postępowania albo nie wiedziała o zakończeniu opisu i oszacowania, albo dowiadywała się o nim po upływie terminu określonego w art. 950 k.p.c. Nie mogła więc w ustawowym terminie zaskarżyć czynności komornika.

Po prawomocnym zakończeniu opisu i oszacowania strony nie mogą kwestionować przyjętej przez komornika wyceny nieruchomości. Trybunał Konstytucyjny dostrzegł, że w wypadku art. 950 k.p.c. ustawodawca zamierzał zapewnić środek prawny, który służy sądowej kontroli opisu i oszacowania nieruchomości (skarga na czynność komornika, przewidziana przez art. 767 § 1 k.p.c.). Wadliwość tej regulacji uniemożliwia stronie skarżenie opisu i oszacowania. Art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. nie daje gwarancji stronie postępowania, że dowie się ona o początku biegu terminu wniesienia skargi, czyli o zakończeniu opisu i oszacowania. Moment ten ma charakter abstrakcyjny, niezależny od działań strony czy też posiadanych przez nią informacji. W ten sposób ustawodawca nie daje stronie możliwości terminowego wniesienia środka zaskarżenia. To powoduje, że korzystanie z prawa do sądu staje się utrudnione albo niemożliwe.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, ustawodawca, który konstruuje normę prawną o charakterze procesowym, powinien kształtować przebieg postępowania w taki sposób, by istniała rzetelna procedura, w której strony mogłyby brać czynny udział i wnosić środki zaskarżenia. Jeżeli w określonej sytuacji procesowej ustawodawca przewidział środek zaskarżenia, to musi być on możliwy do realizacji. W przeciwnym razie mamy do czynienia z nieusprawiedliwioną ingerencją w prawo do sądu.

Z kontekstu normatywnego kwestionowanej regulacji wynika, że ustawodawca w sposób szczególny traktuje sporządzenie protokołu opisu i oszacowania, będącego aktem ukończenia tej czynności, lecz nie nałożył na komornika obowiązku powiadomienia o tym uczestnika postępowania egzekucyjnego, choć przyznał prawo do jej zaskarżenia. Obowiązku tego nie można wyinterpretować z przepisów kodeksu postępowania cywilnego. To znaczy, że komornik nie informuje o przeprowadzonej czynności, jeżeli strona była o niej zawiadomiona. Nie ma wówczas znaczenia, czy w niej uczestniczył lub, mimo braku zawiadomienia, była obecna przy tej czynności. Brak jest zatem podstaw do zastosowania tej regulacji w sytuacji, gdy strona została zawiadomiona o terminie rozpoczęcia opisu i oszacowania.

Wobec tego należy zgodzić się ze stanowiskami uczestników postępowania w niniejszej skardze konstytucyjnej, że kodeks postępowania cywilnego nie gwarantował podmiotom uprawnionym do wniesienia skargi na opis i oszacowanie uzyskania informacji o zakończeniu tej czynności, a tym samym informacji, od kiedy biegnie termin jej zaskarżenia.

Przyjęte w art. 950 zdanie pierwsze k.p.c. rozwiązanie jest niespójne z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Kwestionowana regulacja nie gwarantuje w dostatecznym stopniu uczestnikom postępowania egzekucyjnego możliwości ustalenia daty rozpoczęcia biegu terminu skarżenia opisu i oszacowania nieruchomości, w szczególności w sytuacji, gdy opis i oszacowanie nie zakończyły się w terminie wskazanym w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 945 § 1 k.p.c.

Kwestionowana regulacja ogranicza w nadmiernym stopniu prawo do zaskarżenia do sądu opisu i oszacowania nieruchomości. Nie znajduje to uzasadnienia w konstytucyjnych zasadach i wartościach. Narusza to prawo dostępu jednostki do sądu oraz łamie zakaz zamykania przez ustawę drogi sądowej dochodzenia przez jednostkę jej konstytucyjnych praw, przewidziany w art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Ze względu na powyżej wskazane okoliczności, Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.